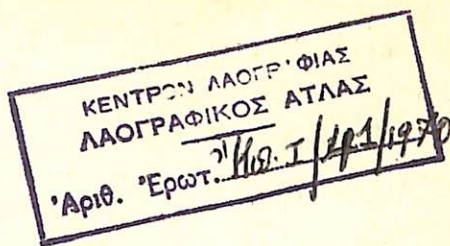


ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ  
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ  
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ  
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14  
ΑΘΗΝΑΙ (136)



ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ  
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ



ΑΘΗΝΑΙ 1968  
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

*Dez. 1969 / Jan. 1970*

AKAΔHMIA



AΘHNΩN



1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) ... Ράμια .....  
 (παλαιότερον ὄνομα : Ράμια ...), Ἐπαρχίας ... Ἄρτης ...  
 Νομοῦ ... Ἄρτης .....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Μιχαήλ  
Πάροι ..... ἐπάγγελμα Δημοδιδάσκαλος ..  
 Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις ... Ράμια-Ἄρτης .....  
 Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον ... 8 .....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
- α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Χρήστος Κ. Κουρμούμπας .....

ἡλικία 67 ἐτῶν .. γραμματικαὶ γνώσεις ... Γ' Δημοτικὸν ..  
 ... τόπος καταγωγῆς Ράμια .....

Γεωργία, Ἀγέρας, Τάπη, Σαλ, Δημοτικόν, Ράμια  
Γεννηθέντες καὶ θνήσκοντες ἐκείνη τῇ ἐποχῇ ἐν Ράμια  
**Α. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920**

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προσωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ  
 βοσκήν ποιμνίων ; Διὰ σποράν αἱ καὶ ἐνήμερον παρὰ τῶν  
οἰκιστῶν καὶ τῶν ἀγρῶν, διὰ βοσκήν αἱ λοβοκηφλαὶ καὶ αἱ  
παρυφαὶ καὶ τὰ Ἀδαμανιὰ ὄρη.  
 Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-  
 ματα ; Ἦσαν χωρισταὶ διὰ σποράν καὶ διὰ βοσκήν.
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,  
 δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς  
 π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. Αἱ καλλιέργη-  
σιμοι ἐκτάσει εἰς φυσικὰ πρόσωπα, αἱ βοσκίμοι εἰς Συνεμὸν  
Συνιδιοκτητεῖας
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν  
 γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν  
 του ; Διατήρη. συγκεντρωμένην, διανεμίζο. μετὰ θάνατον  
ἐν ὧριζε. διὰ διαθήκην. ἰδιοκτήμον. ἢ ἐχωρίον. οἱ ἀδελφοί  
μεταξὺ τῶν



β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; .....

... *Ἀσχολοῦνται ἐν ταῖς δύο ἀμφοτέρω.* .....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; *Ἀσχολοῦνται, ἀλλ' εἰς τὴν ἑλαχίστην.*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; .....

*Ὁν ὑπὸ τῶν μοναστηρίων. μεγάλοι οὔτε μοναχὸν οὐδ'.* .....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα;).....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; .....

*Μισθὸν τῶν οἱ κάτοικοι εἶχαν ἀλλὰ τοῖς δαδὰ εἶχαν καὶ τὸ μισθὸν δὲ πολλοὶ προέβλεπον ἐργασίαν ἐν πτωχείᾳ, ἐργασίαν καὶ.*

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; .....

*Ὁχι.* .....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *Ἐργάζονταν. γὰρ ἐργαζομένης, καὶ ὅτι ἐργαζομένης ἐν ἑστ. ἐστὶ δὲ καὶ Πηλοπόννησος. οἱ ἐργαζομένοι ἐλάττωμα τῶν Ἀρμενίων κατὰ θάλασσαν.*

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; *Ἐργαζομένης ἐν ἐργασίᾳ. Ἐργαζομένης. Ἐργαζομένης. Ἐργαζομένης. Ἐργαζομένης.*



- δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: μὲ ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μὲ καῦσιν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ μὲ κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος ; . . .

H Παναγία εβρίετο μέθην με γάλακτος πρὶν καὶ  
ἰδίαν ἀποροβήτων καὶ μετὰ τοὺς μαθηταί, ὅτε  
ἀνεκνήσθητο ἐπ' αὐτὴν ἀφ' ἑξῆς τῆς πόλεως κέραια τοῦ  
Ἀγγέλου καὶ ἐπαύοντο, ὁδόν πρὶν τοῦ δρυματός.

- 2) Πότε έγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον  
 σας ; .. Μετά τὸ 1945 ἢ 1946 .....

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται : τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας ; *Ἐν Σερραπολίτι 6<sup>ῃ</sup> Ἰαννουαρίου (ἁγίου)*  
*ἄροτρον. Σιδηραὶ μηχαναὶ ἀπὸ 1945-46 (ἀπὸ τὴν Ἀγγλικανικὴν βοήθειαν)*

- 1) Σιδηρούν άροτρον (τύποι αυτού, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).  
Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος ;

Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄρτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμή-  
θεια αὐτοῦ; ~~Ἐκ τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τοῦ ὕδατος καὶ ἀπὸ τοῦ ἀέρος~~  
~~καὶ ἐκ τῆς ἀλάμης καὶ ἐκ τῆς πέτρας καὶ ἐκ τῆς ὕλης~~  
~~ἐκ τῆς βασιλείας τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκ τῆς βασιλείας τῆς γῆς~~

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ή φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἀρότρου μὲ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1..... 4..... 7..... 10.....

2 ..... 5 ..... 8 .....

3. . . . . 6. . . . . 9. . . . .



- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει ; ) Δὲν χρησιμοποιεῖται.  
3) Μηχανὴ θερισμοῦ .... Οὐχί.....

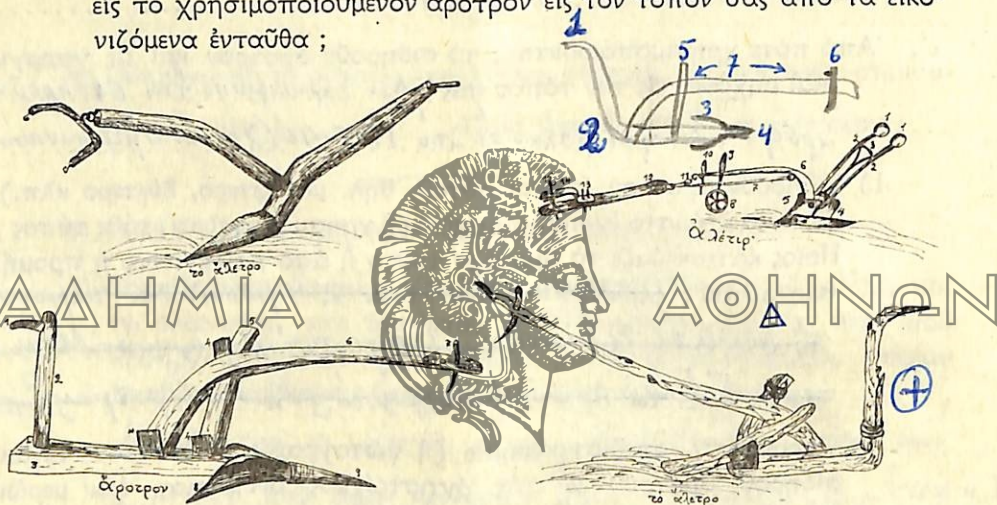


4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν)...<sup>21</sup> ὀχι.....

5) Μηχανή ἀλωνισμού .....<sup>21</sup> ὀχι.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον... *Εἰδικοί... γεωργοί... ξυλουργοί.*  
*«οἱ ἀλιεῖς δὲ»... καὶ βήμιον αὐτῷ. οἱ βότριοι,*  
*ξύλουργοί κατασκευάζουν αὐτὰ περιβάλλοντα ἑλκυστὰ*

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;



3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον<sup>(1)</sup> καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>χειρολῆβα</i>	6. <i>πληθὺς</i>	11. ....
2. <i>κοννιούρα</i>	7. <i>στεινὰ</i>	12. ....
3. <i>γ. τ. α.</i>	8. ....	13. ....
4. <i>γ. ν. α.</i>	9. ....	14. ....
5. <i>σπάθη</i>	10. ....	15. ....

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατὸν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.



(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-  
θμῃσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Εἶναι τοῦ ἰδίου τύπου . . . μετὰ τὴν διαφορὰν . . . διὰ . . .  
παχέα χωμάτα . . . εἶναι μεγαλύτερο, προσαρμοσμένο μὲ μεγαλύτερα  
«φτερά», διὰ τῶν «ξιλίστρων» δηλ. πληρῆς μὲ ὀχι παχὺ χωμά  
εἶναι μικρότερο προσαρμοσμένο  
εἰς μικρότερα «φτερά» . . . εἶναι  
τοῦ τύπου 1



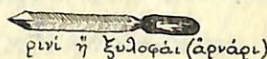
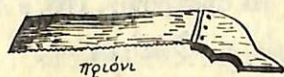
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; . . . ὀλίγον καμπύλη.

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; . . . ξύλινη.



- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάκι κλπ.) . . .

«Τερεμάντρι» διὰ τὴν ἐκτέλεσιν, σκεπάρνι, πριόνι . . .  
καμπύλλο καὶ ξυλοφάκι . . .

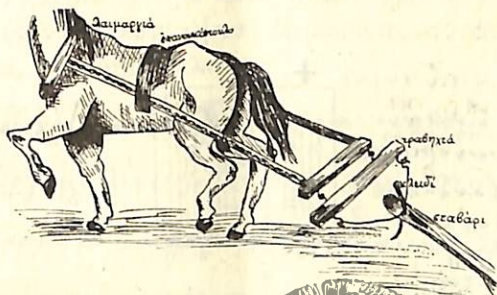








Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον. *Στὸ λαϊκὸν ἔχει τὴν λαίικριαν, ὅπου προσαρμόζονται ὅσους ἀνθρώπους θέλει. Ἐκείνην ἐκείνην με' λέντες λίγα μεγαλύτερα τοῦ πλάτους τοῦ ἀλόγου καὶ με' ἐν ἑκαστῷ πένεται ὑπὸ τὸ ἀλάντρον.*



#### ζ'. Ἀροτρίασις ( ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας. *Ἀνδρὰ καὶ γυναῖκα. Συνήθως αἱ <<εἰμαραὶ>> ἀνελάμβανον ἀναλὰς τὸ ὄργωμα καὶ ἐν ἐλπίδι τῶν ἐνός, ὁ ἕτερος ἐναντι ἡρολαθῶν περιβαλόμενον ἡμῶν ἀπὸ <<καματίνας>> τὰ ὅποια δίδονται κατὰ βούλησιν.*

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) *Τοποθετῆται ὁ ζυγὸς ἐπὶ τῶν τραχήλων περιβαλλομένων ὑπὸ τῶν βυλῶν, αἱ ὁποῖα καίωθεν τῶν λαίικων προσδένονται με' μικρὰ χεϊνίδια ἐπὶ τῶν ζυγῶν τοῦ τῶν ἐκκρεπομένου τῶν τραχήλων τοποθετῆται τριχωτὸν δίσκον ἢ μαλακὸν ἐπίσημα. Τὰ χεϊνίδια ἀπὸ τὰ κέρατα δένονται ἐπὶ*  
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον... *Χίμα λα. β. α.*  
*Δεν... Χρησιμοποιοῦται*

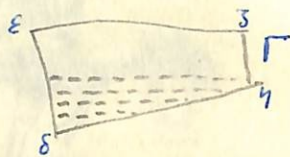
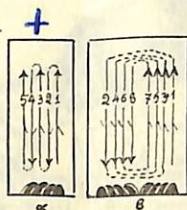
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα με' σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία). *Με' τὰ βχοινία καὶ με' προσελαφες, ὅπως ὁποῖος ἐκκρεπομένου ἀπὸ τὸ πρῶτον ζεύξιμον <<καίτω-ἀπὸν>-ἴδια-κύλιν>*



- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλάκας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

ἔξινετο καὶ γίνεται κατὰ τὸ σχεδιάγραμμα α' <<βορβο-  
φιδόντι>>. Κατὰ τὸ σχ. β. γίνεται μετὰ βόθρα ἄροτρα,  
τὶς μηχανεῖς, ὅπως τὸ γένε.  
ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Ἐάν τὸ σχῆμα τοῦ χωρά-  
φου (α.β. γ) εἴναι ἑνω-  
μαλόν, αὐλακίζονται ἔτσι  
ὥστε διὰ τὸ αὐλάκι  
φθάνα διὰ ἑκκερτῶν,  
πλωρῶν εἰς αὐτὴν α  
εἶναι αὐτὸ παραλλήλο πρὸς τὴν  
πλωρῶν εἰς



Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων  
τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς πὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχη  
ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη)  
εἰς λωρίδας (δηλ. σπορῆς ἢ σποριῆς, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες  
κ.λ.π.) ; ἔξινετο καὶ γίνεται ἑκάστη μετὰ βόθρα. Αὐτὴ

χωρίζονται εἰς τὴν ἀρχὴν διὰ δὴ εἰς τὴν μετὰ τὴν μετὰ τὴν μετὰ  
φίνα αὐτὴν. Μ' αὐτὴν κανονίζῃ τὸ <<καλὰ τὸ καὶ τὸ γόμα  
Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά) ; μετὰ αὐλάκιαν ; μετὰ αὐλάκιαν  
μετὰ τὸ ἀλῆτρε.

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων  
δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηθῇ  
ἄροτρον ; εἰς χωράφια ποῦ δὲν μεθορεῖ νὰ μεθορεῖ....

τὸ χωράφι. δηλ. ἀλακίς. ἢ εἰς τὸ χωράφι <<εἰς τὸ χωράφι>>.

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἄροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει  
παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνορις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ  
ὑνί : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. τὸ χωράφι ὀργωνόταν....

(καὶ ἑκκερτῶν) μετὰ αὐλάκιαν παραλλήλως εἰς μετὰ τὴν μετὰ τὴν μετὰ  
τῶν χωράφιων. φθὰ νὰ μὴν μεθορίζονται τὰ χωράφια ἀπὸ  
τὰ πολλὰ γυρίσματα. Πλαγίως (καὶ πρὸς διέκτασιν) γίνεται  
εἰς χωράφια μετὰ ἑνὸς σχῆμα, γιὰ τὸ ἴδιο ὄνομα.



Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ... *ἰ. σε. ὄρα* .....

γ) Ἀροτρίσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ....

*Γιὰ τὰ δημητριακὰ.  $\phi$ έν. γίνεταί ὀργωμα δηλ. ὅπου τὸ ἐννοοῦν  
ἐδῶ. Ὄργωμα λένε τὸ δεύτερο χέρι, τὸ πρῶτο τὸ λένε χωράφι  
καὶ ἐπερμῶς καὶ γίνεταί μετ' ἐν καὶ μόνο ὀργωμα...*

*Γιὰ τὸ καλκμπόμι γίνεταί ὀργωμα, διβόλισμα (β' χέρι) καὶ  
μετ' ἐπὶ τὸ ἐπέρνου.*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

*Χρὺς μολαῖσιν.  $\delta$ ύα ὀργμα. ἐπὶ τὴν γὰρ μένει τὸ χωράφι  
Μετὰ ἢ περιρραίνει γίνεταί μετ' ἐπὶ καὶ τὸ φύτευμα.*

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν... *τὸ  
ἐφίνου ἕνα χρόνον. ἐννῆμα δὲ τὸ ἐπέρνου τριεὶ γὰρ  
2-3. χρόνια καὶ τὸ  $\delta$ ύα γέρνουν. γὰρ ἐνταῖα καὶ ἄ.*

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.), καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *Ἐπὶ τὴν κριθάν.  $\delta$ ύα. Ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν  
 $\delta$ ύο ἢ καὶ τρία.*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ **δισάκι** εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; ... *Ὁ... <<τρουβῶν>>  
(δισαίαιε)  $\delta$ ύα ἢ <<ποδιά>>, τὸ <<αἰαίνε>> εἰς ἕνα πλάτος  
μεγάλον ἀπὸ χάλυμα καὶ ὁ <<νταβῶ>> μικρότερον.*

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-



μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρογ τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *Καθερίζονται μὲ τῷ.*

1

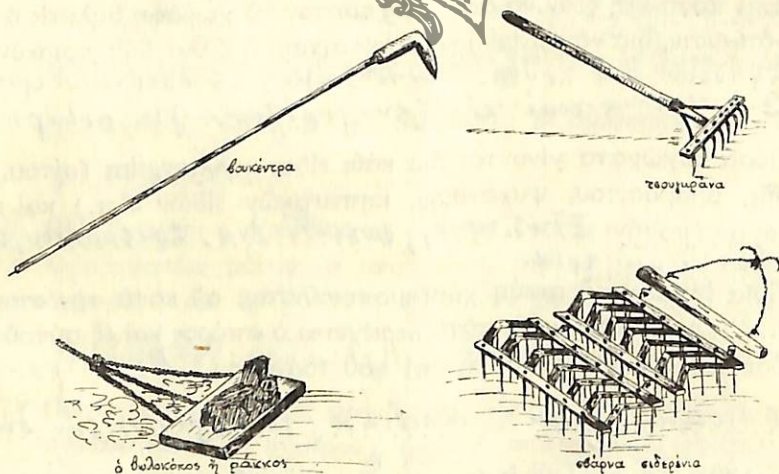
*βουκέντρα ἢ μὲ τὴν ἐξ ὑλῆος (σχ. 1). μεταλλικῇ, τοποθετημένη ἐν ἄλλο ἄκρογ τοῦ βουκέντρου. Ἀκόμη καθερίζονται ἐπὶ εἶναι δυνάτον καὶ μὲ τὴν ἐξ ὑλῆος τοῦ ποδίου.*

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); *Γίνεται ὅ. ἀμφω. ἐνταυθὺν τὸ γινώσκει μὲ τὰς ράβδους ἢ μὲ τὰς βάραντας ἐκ τῶν τριγώνων. ἐν τῇ, πληγρῇ νη μὲ κλάδι.*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων). *Κατασκευάζεται;*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

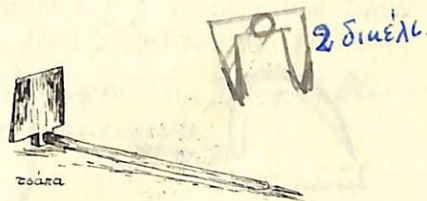
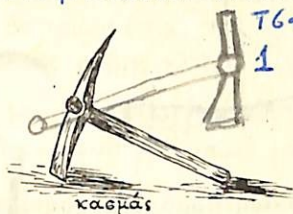


γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν



ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

Γιὰ τὰ ἐξελάνωμα καὶ τὰ ἐξέρβωμα ὁ κασμάς τῆς εἰκότος. Γιὰ τὸ συνδυασμένο ἐκσπινμο τὸ τεκπὶ. Γιὰ νὰ τρίβουν τὴν μπλάνες (βόλως) τὸ διμέλι. Ἐκπὶ καὶ τὸ τεκπὶ. Γιὰ παχύνει ἐλαφρὰ κώματα (καίως ἐπάνω).



- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

Βοηθάει ἐντὺς οἰκῆς τῶν ζευγολάτην, γυναικὶ παύει...  
ὄνομα δὲν ἔχουν. Αὐτὸς πρὸς ἐπὶ τὴν ἀγορὰν.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

Τὰ καλλιεργεῖται καὶ τὰ παχύνει, ἐκπὶ καὶ τὰ μετὰ τὸν σπορὰν. Τὸ χωράφι ἐκπὶ καὶ τὸ διμέλι. Γιὰ ἐκπὶ καὶ τὸ μετὰ τὸν σπορὰν. Τὰ καλλιεργεῖται καὶ τὰ παχύνει, ἐκπὶ καὶ τὰ μετὰ τὸν σπορὰν.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. Χωράφια π.χ. ἐκπὶ καὶ τὸ μετὰ τὸν σπορὰν.

ἐκπὶ καὶ τὸ μετὰ τὸν σπορὰν. Τὰ καλλιεργεῖται καὶ τὰ παχύνει, ἐκπὶ καὶ τὸ μετὰ τὸν σπορὰν.

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

Πάντως ἐκπὶ καὶ τὸ μετὰ τὸν σπορὰν. Τὰ καλλιεργεῖται καὶ τὰ παχύνει, ἐκπὶ καὶ τὸ μετὰ τὸν σπορὰν.

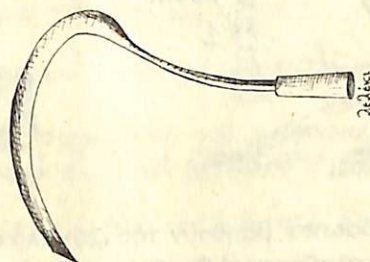
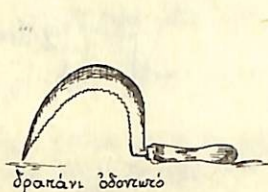
## Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

### α. Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.)



π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) *Με' ὀδοντωτὸ δρεπάνι  
με' δρεπάνι με' κόψη καὶ με' μαχαίρι (σαν τὸ  
λελέκι).*



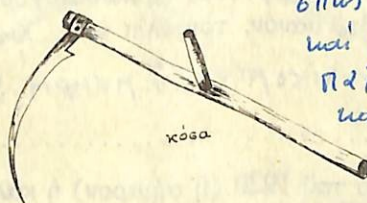
Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφορῶν εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

*Δεν εἰσπραττόμεθα ἄλλα.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). *με' κοβί. εἰς.*



*ὅπως τῶν εἰκόνας εἰκόνη  
καὶ με' δρεπάνια τοῦ θερισμοῦ  
πλεονέκτεται καὶ με'  
μαχαίρι μικρότερον τοῦ  
θερισμοῦ*

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτήν). *Ἄλλα....  
ὀδοντωτὰ καὶ ἄλλα με' ὁμαλὴ κόψη.*

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; *Σύλλη  
ὅπου ἐφηνάνονταν ἡ ἄκρη τοῦ δρεπανιοῦ καὶ....*



5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα· (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) . *Δὲν κατεσκεύαζε. οὐ χωρὶς. εἰς ἐξ. ἔργων. . .*  
*«ἐργεῖα» δηλ. τοῦ ἐμπορίου. . . . .*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιδῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) . *Παλαιότερα. ὅπως ἐνδυμνῶνται. γίνονται καὶ μὲ ἐπιρίθωσι (ἀπάνικθμος). Σήμερον ὅχι. τῶν ρεβιθιδῶν καὶ χόρτων γίνονται μὲ ἐπιρίθωσι καὶ σήμερον*

## β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. . *εἰς ὑψος. ἀπὸ. οὐρο. ἕως. οὐ. 40. ἀνὰ κλόβου. .*  
*τοῦ ὕψους. τοῦ βλαβερῶν. . . . .*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *τὰ ἐλέγαν*

*αἱ παλαιότεραι καὶ οἱ νεώτεροι ἀνὰ χωράφια* **ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ**

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰι ἀποθέτουσι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; . *οἱ θερίζουσι. θερίζουν καὶ τοποθετοῦν. .*  
*τὰ ἀνὰ χωράφια. εἰς χερόβολα, ἄλλα πρόσωπα τὰ δένουν*

*μὲ βούρλα ἢ ἄλλο χόρτο τοῦ ἔργου ἢ καὶ μὲ μαλακὰ ἀνὰ χωράφια καὶ τὰ κομίζουσιν κατὰ συνήθειαν ἀπὸ ἑνὸς δένδρου, ὅπου γίνονται ἡ δημι- νία.*  
4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα ; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) . *τοποθετοῦνται. εἰς διηκτικὰ*  
*εἰς στήρικτα καὶ ὀρθὰ. μὲ τὸν καρπὸ. εἰς κέντρο. ἢ εἰς ὀρθογώνιον*  
*παραλληλεπίπεδο. πάλιν μὲ τὸν καρπὸ. πρὸς τὸ κέντρο. ἔτι καὶ κορυφῇ*  
*δίνουσι. μὲ καλὰ. ὀπίσθην. Κάτω βάθουν. σὺλα. ἢ. ἔξωθεν*  
*καλὰ δούλο. Κατὰ τὴν τοποθέτησιν κατὰ διαστήματα βάθουν μὲ*  
*εὐρὰ χερόβολα γὰρ νὰ διασταυρῶνται καὶ νὰ μὴν πέφτουν.*



5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-  
λοῦνται ἀγκαλιές. ... *Καὶ ἴδω... λέγονται ἀγκαλιές* .....



### γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἡ ὑπάρχουν)  
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν  
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ; ... *Ἄνδρες καὶ γυναῖ-  
κες, οἱ ἰδιοκτῆτες... Δὲν ἤρχοντο... οὐδέ ἔρχονται  
ἐκέρκον... ἀλλὰ μέγα ἐκέρκον... Ἄν-  
ειναι... μέγα... ἀλλὰ... θουδ... νται* .....

2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'  
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς  
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ  
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν  
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν) .....

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-  
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ  
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-  
λυντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται  
κόπωση (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; ...  
*Δὲν... προφυλάσσον... τὰ χεῖρας... οὐτε δένουν  
τὴν μέσην* .....



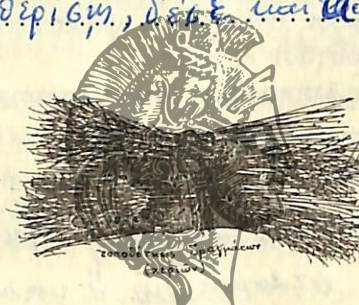




- 2) Πῶς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χερίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ὁ θεριστής... κόβοντα... σταχυὶν... τ' ἐκείναι  
ἐπὶ τόπον... ἐν μινύρω μένα... βέ... δειμάτια... Ἄλλοι... τὰ  
δένονν... μέκβοῦρλα... ἢ... μέ... μαλτα... ἀλά... ἢ...  
χαλὸχορτο... Αὐτοὶ... τὰ... κοιβαλοῦν καὶ... τὰ... ἐκλῶνον  
(ἢ... ἀνωτέρω)... ἔργα... δειμάτιος... δὲ... εἶναι... γινώσκω  
... βέ... κινένα... (Γνωστὴ ἡ παροιμία... ἀν... δὲ... μωδὸς  
... χέρο... τὰ... θέρ' ὅσον, δὲ... καὶ... βοῦβάδα)... ..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

Μετὰ τὸ δέσιμο... τὰ... τοποθετοῦν... γύρο-γύρο... τῶν χωραφίδων  
... τὸ... ἐν... κοινὰ... ἀλλὰ... ἢ... βέ... μὲ... ἀκρι... αἰλῶν  
... νὰ... λιαστοῦν... μί... δύο... μέρες... Μετὰ... ἐμπομιναν  
... βέ... θυμων... εἰς... ..

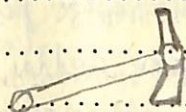
ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;



Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς. *ἔξερτάται ἀπὸ τὸν καιρὸν. Ἀρχίζουν ἀπὸ τὰ μέσα Φεβρουαρίου καὶ ἕως τοῦ τέλους ἡ. Ἀρχές Μαρτίου. πρὶν καὶ ἔχουν τελειώσῃ.*

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν. *Ἡ ἐξαγωγή γίνεται μόνον μὲ τὸ τελεον.*  
(σχ. 1)



στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. *Ἡ τριφύλλι ἐκτρέφεται μελαχρὰ εἰς καλὰ περιποιημένα κρεμμύδια. Πρὶν τοῦ λουλουδεύειν τὸ κόβουν. Τὸ ἀφένουν καὶ ξηραίνει ἐν αἷ, γυρίζοντες το. Τὸ μαζεύουν ὠρὸν καὶ τὸ μελαχρὸν. Ἐτόν ἀχυρῶν καὶ πρὶν 10-15 χρόνις ἔρχονται καὶ τὸ μαζεύουν. μετὰ εἰς ἀποθήκην. Περὶ 10-15 καλῶν. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὁ σανὸς καὶ ὁ βίκος.*
- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). *Πρὶν ἀρχίειν καὶ ξαλαχυνθῇ καὶ καὶ ἀμυρῶν.*

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....  
*Θιφύσαν με δρεπάνια καὶ με κοπίδες.*

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐκρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ



φωτογραφίας) . . . Δὴν . . . χρησιμοποιοῦσαν . . . ἔρβαντα . . .  
 . . . Γὰρ καὶ τὸ μετῴον . . . χρησιμοποιοῦσαν . . . τὴν θούρη  
 ἑνα ξύλινον ἔρβαντα . . . πού ἔκοθεν ἀπὸ ἑνα δένδρου  
 (6X. 1).

## Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

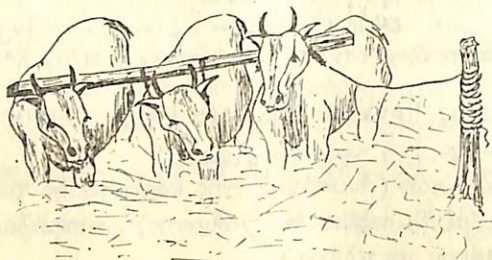
- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἄλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλωνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. . . . .  
 Ὑπῆρχαν ἐπὶ μετὰ χωράφια ἄλωνια ὅπου καὶ  
 . . . νῆσαν καὶ οἱ πῆριξ . . . γείτονες . . . Ὑπῆρχεν καὶ ἄλωνια  
 ὅπου . . . μετέφερον πολλοὶ τὰ σπάρια τοῦ ξυῖ, ὅταν  
 ἡ ποσότης ἦταν μικρὴ. Μετέφεροντο καὶ εἰς ἀλλὰς
- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἄλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινες τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις; εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως; . . . . .  
 Ὁ χώρος αὐτὸς λέγεται καὶ ἄλωνισ. Πῆριξ τοῦ κυλιν-  
 κῶ ἄλωνισ, τοποθετοῦνται αἱ θυμωνιὲς τὰ βίλαρια . . .  
 κυλινκῆ καὶ εἰς σχῆμα ὀρθογων. παραλλ/πέδον.
- 3) Ὑπῆρχεν ἀνάκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνι διὰ τὸν ἄλωνι-  
 σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-  
 σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον  
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλωνι; Ἀνεμαθεν, ἀνωθυμούντα  
 ὕπῆρχαν ἄλωνια (Πελαγία πύρινα γάβονται τῶρα).  
 Ὑπῆρξεν . . . φινόταν καὶ τὸ λυχνισμα. δηλ. ὁ χωρισμός  
 καρποῦ καὶ ἄχυρον. . . . .
- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνι. Ἐντὸς τοῦ  
 συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς  
 ποίαν θέσιν; Ἐξω τοῦ χωρίου, ἐν τῷ χωράφει . .  
 καὶ εἰ μέρος ψηλὸν καὶ δέχεται ἀερά. . .  
 τὸ λυχνισμα. . . . .







νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδήποτε ἄλλον.  
*Σὲ λῶνεται ἀπὸ τῶν ἀλωνοῦστων, ὥστε νὰ τὸ πατοῦν...  
 τὰ ἄλογα ἢ μωλάρια, τοποθετοῦσαν τὸ βιτάρι...  
 ὅπως οἱ παλαιοὶ εἶπε, καὶ τὰ κερὰ μὲν...*



11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-  
 ῆσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-  
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).  
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-  
 νιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερός,  
 στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-  
 ται σχοινία, ὥς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-  
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-  
 κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ αὐτῶν νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

*Δίνουν τὰ ἄλογα ἢ μωλάρια καὶ τὰ ἀναμείζοντα...  
 ναίνουν γῦρες. Κατὰ τὸ ἑξῆς διατεταγμένα εἰσά-  
 γων τὴ φορὰ πρὸς τὴν τράλιν καὶ καὶ νὰ κόβου-  
 νται τὰ βιτάρια καλδίτρεα.....*

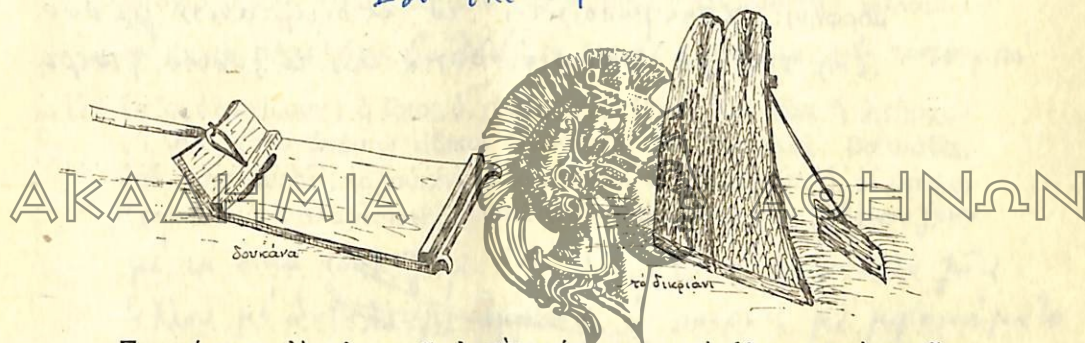
β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ  
 ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-  
 στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἷς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές,  
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους  
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ  
 μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλώνιζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-  
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν  
 λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται  
 ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-



τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). *Τὰ ἄλλα δὲ  
δένονται μετὰ τοῦ μετὰ τὴν ἐκτίεσιν καὶ μετὰ τὴν  
ἐκτίεσιν τοῦ σπύρου, ὁ δὲ σπύρος εἶχε ἐνὶ λαίμῳ καὶ τριχίαν  
πύρρον καὶ τριχίαν καὶ μὴν μαζεύονται ἐνὶ σπύρῳ.*

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἁλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἁλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἐν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὥπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἁλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἁλωνισμόν των.

*Δὲν χρησιμοποιήθηκαν.*



Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἁλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἁλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἁλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἡλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυμένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; . . . . .

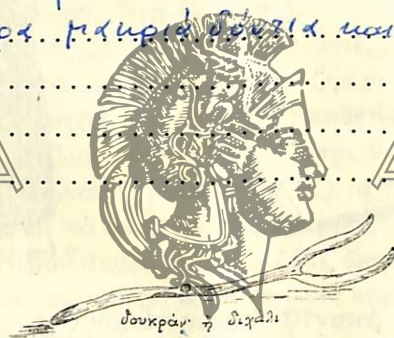
*οχι*



δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἄλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; . *Ὁ ἄλωνισμός ἀρχίζει ἀπὸ μεσημέρι . ἀφ' οὗ ἀπὸ τὸ πρωῒ μετὰ τὸν ἥλιο . ἀπλώθηκε τὸ σπῆρι . καὶ ἀφ' οὗ . Τελειώνει τὸ ἀπὸ- γευμα . ἢ ἀνέλογα μετὰ τὴν ποσότητα μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ ἥλιου .*

12) Ποῖα ἄλλα ἄλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): . *Χρησιμοποιοῦνται . τὰ «δικούλια» μετὰ δύο . ξύλα . τεσσάρων . μετὰ τρία . καὶ τὰ ξύλινα σπῆρη .*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



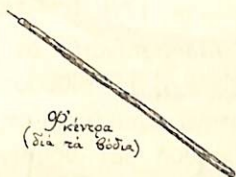
ΑΘΗΝΩΝ

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἄλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μετὰ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἄλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό- πους στάχυν ; ... *Ναί*

14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἄλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ- πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε- διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). *Χρησιμο- ποιοῦνται τὰ «καρταίρια» . Ἐνὰ ξύλο μετὰ μετὰ μὲτρο καὶ συνέχεια εἶχε δεμένον πληγμένα λουρεὰ ὅ- ἓνα «ζερφάνελια» δηλ. κομμάτι τριχίδος*



- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἑνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἑνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἠλωνίζοντο καθ' ἡμέραν. ζῶ. ἕνα. ἀλωνίμε. δηλ. ζῶ. ἕνα ἀλωνίμε. λήγεται. στρώση καὶ ἀλωνίσαν. δύο. ἕνα ἀρῶν.....



- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)  
ἄχυρα καὶ βούβαλα (= τὰ τεμαχία πού κρατοῦν τὸν καρπὸν)

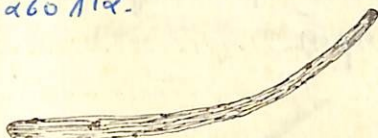
- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τροπᾶνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὁποῖοι εἶχαν βόδια ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν. Ἀλωνίζαν μὲ τὰ δυνά του. ζῶα. Ἄν. ἕνα. ἔχη. ἢ παίρνει τὰ ζῶα ἄλλον. μὲ ἀνταλλαγή. ἐργαζόμ. ἢ παίρνει μὲ μισθὸν (μὲ χεῖματα ἢ ἀντὶ τοῦ 5% ἢ 10%). Ἐκείνων πού ἔχουν καὶ τότε τὸν λένε ἀλωνιστή.....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν. π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).  
Ἀλωνίζαν μὲ ἕνα ξύλο. λιγότερο ἀπὸ τὴ λαβὴ καὶ ἀπὸ χονδρὸν πρὸς τὸ ἄλλο ἄκρο. ὁ κόπανος καὶ τὰ δάρι. (= δυνάβαλλο).

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; ἐλέγετο.  
κόπανος. Κατεσκευάζετο ἀπὸ ξύλο. πλατάνου ἢ ἐλάτης, μήκους 1.50 μέτρο. ἔξοχως μὲν. 60. μέτρο. τοῦ πλάτους καὶ πρὸς τὴ λαβὴ. εἶχε ἐλαφρὴν καμπύλην νὰ μὴ ὑπονοῦν τὰ χεῖρα μὲ τὸ ἀλώνισμα (κοπάνισμα).



- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου; (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.) *Καὶ ἐν τῷ ἀλώνι καὶ ἐν τῇ αὐλῇ. Τὰ χρησιμοποιοῦσαν. ὅτ' ἔσται, ὅτ' ῥεβέθια καὶ ρεῖ... ἔλαττο καὶ ἄλλα ὅτ' ἔσται.*



ΑΚΑΔΗΜΙΑ  
το διὰβάλλο  
χρησὶς ποιεῖται καὶ  
ὅτ' ἔσται τὸ δάρι.



ΑΘΗΝΩΝ

- Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; *Ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, τῶν βυρηνῶν καὶ τῶν βοιδῶν καὶ ἄλλων πρὸς ἀλώνισμα εἰσάγει, διὰ τὴν ἀλλήλοβοήθειαν. Συνευκρινίζοντο πᾶσα πολλοὶ Γινόντων καὶ ἐπιδείξι. ὅτ' ἔσται (εἰς βοήθειαν, ὅτ' ἔσται) ἔλαττο καὶ ἄλλα ὅτ' ἔσται.*
- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ



καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ σταχύος, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) *Τὰ δερμάτια τοποθε-  
τοῦνται ἐν τῷ μένῳ τοῦ ἀλωνιῶν. Στήνονται τρία ἄρθρα καὶ ἐν συνε-  
χίᾳ τὰ ἄλλα γύρω καὶ ἐκκημάτιζον εἶδος μῶνου. Ἄν ἦτεν  
πολλοὶ καὶ πολλοὶ δαρτικάδες ἔβριζαν δύο ἢ καὶ τρία ἑλώνια  
τὴν ἡμέραν.*

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἑτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;  
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

*Ἄν τραγουδοῦν*

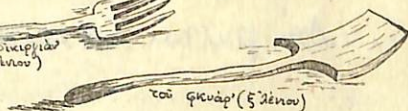
- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

### β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι σταχύες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα ; (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο ; (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

*Οἱ ἀλωνισμένοι σταχύες λέγονται <<μπουχούδια>> καὶ  
<<μπουχάδες>> μαζεύονται μὲ τὸ δικριάνι  
καὶ μὲ τὸ ξύλινο φυτόρι.*



Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;  
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

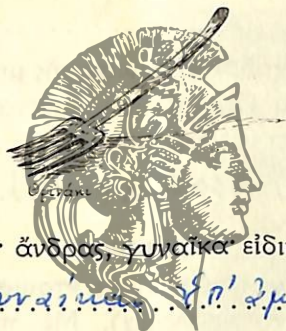


ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-  
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν, ταύτην  
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο... *Ὁ βωρός...*

*... γίνεται ἐπιμήκει... Δὲν καρφώνουν τίποτε ἐπάνω  
... ἐνὸ βωρό...*

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :  
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο... *Με' τὸ ξύλινο φτυάρι  
καὶ με' τὸ δικριάνι. εἰς τὴν ἀρχὴν οὐκ εἶχε πολλὰ ἄχαρα.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρος, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;  
*Καὶ ἄνδρος καὶ γυναῖκα... ἔρ' ἀμοιβῇ πολὺ βελάνια...*

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ  
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἷς τινες τόπους καλοῦν-  
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-  
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-  
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;  
*Δὲν ἐνδυμῶνται ἔνομα... Τὸ ἔνομα βυῖβαλα...  
ὑποδαρνῶνται καὶ τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων...  
Δὲν γίνεται δεύτερον ὑλάνισμα δι' ἀποφλοιῶθαι.*

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-  
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾶται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν



Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-  
 ηθίζεται τοῦτο .....

ὅχι.

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,  
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα  
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; *Κεῖθεν*  
*γίνεται τὸ λιχνισμα. τὰ βυβάλα πέφτουν ἐπὶ γῆν. ἄνω*  
*τὸν βυβανισμὸν ὠρῶν καὶ ἀπομακρύνονται μετὰ βύβλα*  
*τὰ πρὸ χαντρῶ ἀπὸ τὸν βυβανισμὸν τοῦ λιχνισμῶ.* .....

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν  
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ



νων με' ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με' τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον  
 κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.



(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .

Ο.β.ι. κοπ.α.ι. με.κ.α.ν  
 λ.κ.μ.ν. σ.τ.ο. β.ι.α.ρ.ι. δ.α. β.ρ.υ.ν. σ.τ.ο. τ.ε.λ.ο.ς. μ.ε. τ.ο.ν. ἄ.ρ.φ.ι.α.λ.ο.  
 γ.ο.α.λ. ἑ.ν.α. ὑ.δ.ο.σ.μ.ι.ν.α. π.ν. ἄ.φ.η.ν.ι. τ.ο. σ.π.α.ρ.ι. ν.ἄ. π.ε.ρ.α.ῶ.  
 ἑ.ν.ῶ. κ.ρ.α.τ.ῶ. τ.α. β.α.ν.β.α.λ.α. ....

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

Σ.π.μ.τ.ι.γ.σ.π.α.ι. α.ω.ρ.ῶ. μ.ε. ....  
 τ.ο. ξ.ύ.λ.ι.ν.ο. σ.τ.υ.κ.ρ.ι. τ.ο. ἑ.ρ.ο.σ. ἐ.μ.π.η.γ.ν.ύ.ε.τ.αι. ἐ.πὶ. τ.ὸ. κ.ε.ν.τ.ρ.ο.ν.  
 τ.ο.ν. α.ω.ρ.οῦ. Δ.ι.ν. ἑ.μ.ο.λ.ο.υ.θ.ε.ῖ. ἄ.λ.λ.ο. τ.α. ἑ.θ.ι.μ.ο.ν. ....

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ γὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σῖτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. Ἀπὸ τὴν ἐκ.καταβ.α.ν.δ.α.τ.τ. τὴν κ.α.ρ.υ.φ.ῶ. ....

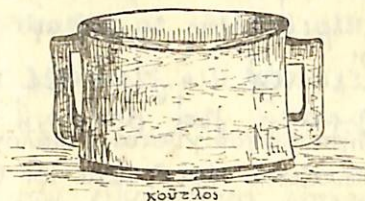
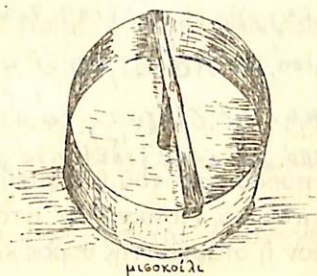
τ.ο.ν. α.ω.ρ.οῦ. ἑ.β.ρ.α.τ.α.ν. καὶ ἑ.δ.ι.ν.α.ν. ἄ.ν. εἶ.χ.α.ν. β.έ.β.η.α.ν. ....  
 τ.ο. τ.ά.μ.α. τ.οῦ ἁ.ρ.ῖ.ο.υ. ....

- γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν



χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-  
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). . . . .

Δὲν εἶχαν, ὅπου ἐνδουμῶνται, βενιαττοτά.



2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο,

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο.

γ) τὸ γυφτιάτικο,

δ) τὸ ἀλγωνιότικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) .....

ἐν τῷ ἱερῷ δὴ ἔδιναν ἀλλοῦ. τὸ πῆγναι ἐν ἐπιτε  
μι ἀπὸ τοῦ τὸ πῆγναι ἐν ἐπὶ παλῇ, τὸν ἀποφύλακα  
καὶ ἐν τῷ γύρω.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) *Ο. καρπὸς... ἐξαποθηκεύετο... ἐν... τα... κ. κ. λακκοῖς*

6. χήματος. βρεθομένου παρὰ μέδου. χωρίον. βή. μέν. ὅχι.  
 2. 9. αν. μήκος. 2, 50. 6. 3. μέτρο. 1. 40. 0, 80. 1. μέτρο. καὶ πλάτος  
 1 μέτρο.

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-



κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον; Εἰς μαλ' ὅτι, τοῦ ἀχυρῶνος ἔξω-  
ναν μάτω σπυρὰ καὶ δακρυὰ πλατὰ του καὶ ἰσάνω ἔβλεψεν τοῦ ἀχυ-  
ρο. παύωντα τοῦ ἀχυρῶνος ἢ καλὸν βασιλὺς. Αὐτὸς ἦτο  
κοντα εἰς τὸν οὐρανὸν ἢ εἰς τὸν οὐρανὸν χωρᾷ.

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διάλογη τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ  
θερισμοῦ ἀπὸ τούς καλυπτούς σταχύς ἢ μετὰ τὸ ὁλώνισμα;....  
Κατὰ τὸν θερισμόν. Ὁ νοικοκύρης, πρὶν ἀρχίσαι τὸν θερισμόν  
περιέρχεται τὸ χωράφι καὶ κοιτάζει πᾶσι μέρος ἑνὸς  
ἔχει τοὺς πρῶτους καὶ θρεμμένους σταχύς, τὰς ἀποὺς  
πρατὰ καὶ ὅπου, ἢ ὅπου ἀπὸ τοῦ ἀειλίθου, τὰ σταχύν.
- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διάλογη τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-  
σκευάζεται τότε ἡ μετὰ τὸν θερισμόν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύνων,  
τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ;...

7/6 x 4

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα της· ποῦ φυλάσσεται.  
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίᾳς ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἄναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὕπαιθρον. (Π.χ. παραμονή Χριστουγέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Δεν παρτηρείται τέτοιο "έθιμο".

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....



2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανὸς κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν' παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ; ....

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.  
Τὰ κλέπτουν ; Ἄν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ; .....

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.  
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα .....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)



3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ



ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ